

Poplatky za komunální odpad

MGR. ING. RADKA MALINOVÁ

2022



Program školení

- Obecná východiska
- Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství
- Poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci
- Vyměření poplatků
- Prominutí poplatků
- Diskuze

Kde hledat informace?

- Metodiky, stanoviska MF → <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/mistni-spravni-a-soudni-poplatky>
- Metodiky, stanoviska MV → <https://www.mvcr.cz/metodicke-materialy-k-ozv.aspx>
- Důvodové zprávy k novelám (zákon č. 543/2020 Sb., zákon č. 541/2020 Sb., zákon č. 283/2020 Sb. atd.) → naleznete v právních systémech/případně na www.psp.cz → Jednání a dokumenty → Sněmovní tisky
- Leták Komunální odpad – <https://www.ochrance.cz/letaky/komunalni-odpad/komunalni-odpad.pdf>
- Podcast: Na kávu s ombudsmanem: https://www.youtube.com/playlist?list=PLWNV_IxgJdEKvV9-ZYu7VTxvc1SjDRb2i díly: 24,25 (+ 26 týkající se změn v zákoně o odpadech).

Obecná východiska

Do 2020 existovaly **3 způsoby** :

- **místní poplatek** (§ 10b ZMP)
- **poplatek za komunální odpad** (§ 17a zákona o odpadech)
- **smluvní systém** (§ 17 odst. 6 zákona o odpadech) st. 6 zákona o odpadech)

Pro rok 2021 bylo možné ponechat (viz přechodná ustanovení novel) → pak se postupovalo dle ZMP/ZoO dle znění účinného do 31.12.2020/ **nebo zavést nové poplatky.**

Obec může zavést jen jeden systém financování, pravidla pro fungování systémů nelze směřovat.

Obecná východiska

Od 2022 pouze 2 nové způsoby:

- **poplatek za obecní systém odpadového hospodářství (§ 10d/1 písm. a) ZMP)** → podobný dosavadnímu místnímu poplatku za komunální odpad
- **poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci (§ 10d/1 písm. b) ZMP)** → „trochu“ podobný dosavadnímu poplatku dle §17a zákona o odpadech

Obec může zavést jen jeden systém financování, pravidla pro fungování systémů nelze směřovat.

Místní poplatek za komunální odpad (§10b ZMP) se pro účely jeho placení považuje za poplatek za obecní systém odpadového hospodářství → **evidují na stejném osobním daňovém účtu, není nutné zásadněji upravovat systém.**

Obecná východiska

Související problematika stojící mimo ZMP:

- **Odpad** = každá movitá věc, které se osoba zbavuje, má úmysl nebo povinnost se jí zbavit (§ 4 odst. 1 zákona o odpadech)
 - Komunální odpad = směsný a tříděný odpad z domácností, zejména papír a lepenka, sklo, kovy, plasty, biologický odpad, dřevo, textil, obaly, odpadní elektrická a elektronická zařízení, odpadní baterie a akumulátory, a objemný odpad, zejména matrace a nábytek, a dále směsný odpad a tříděný odpad z jiných zdrojů, pokud je co do povahy a složení podobný odpadu z domácností; komunální odpad nezahrnuje odpad z výroby, zemědělství, lesnictví, rybolovu, septiků, kanalizační sítě a čistíren odpadních vod, včetně kalů, vozidla na konci životnosti ani stavební a demoliční odpad (§ 11 odst. 2 písm. a) zákona o odpadech)
- **Obecní systém odpadového hospodářství** – zpravidla nastaven prostřednictvím OZV (§ 59 zákona o odpadech).
- **Problematika odstraňování odpadů produkováných právnickou osobou či podnikající fyzickou osobou.**

Zavedení poplatků

Obligaturní = povinné náležitosti OZV (§14/2+5 ZMP):

- sazba poplatku,
- lhůta pro podání ohlášení, nevyloučí-li povinnost ohlášení podat,
- splatnost poplatku

+ pokud se zavádí poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci, obec zvolí jeden z dílčích základů tohoto poplatku a může určit minimální dílčí základ tohoto poplatku

Zavedení poplatků

Fakultativní náležitosti OZV dle ZMP (§14/3):

- další osvobození od poplatku,
- úlevu na poplatku,
- vyloučení povinnosti podat ohlášení,
- další způsob placení a jemu odpovídající den platby poplatku, než je způsob placení a den platby podle daňového řádu, nebo
- delší lhůtu pro oznámení změn v podaném ohlášení.

Nesrozumitelnost/nepředvídatelnost OZV jde k tíži jejího autora (tzn. obce), a nikoliv adresáta právního předpisu (tzn. plátce poplatku či poplatníka), (srov. NSS č. j. 2 Afs 122/2004-69).

Další osvobození/úleva od poplatku

Příklad - jak bude fungovat následující osvobození?

Od poplatku se osvobozuje osoba, které poplatková povinnost **vznikla z důvodu přihlášení v obci k trvalému pobytu a která v příslušném kalendářním roce dovrší nejvýše 1 roku věku.**

Nárok na osvobození bude mít dítě:

- a) Pouze v roce, ve kterém oslaví 1. narozeniny.
- b) V roce, kdy se narodilo a v celém dalším roce, kdy oslaví 1. narozeniny.
- c) V roce, kdy se narodilo a v dalším roce do měsíce, ve kterém oslaví 1. narozeniny.

Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství (§ 10e + násl. ZMP)

Subjekt poplatku = Poplatník

- fyzická osoba přihlášená v obci (§16c ZMP) nebo
- vlastník nemovité věci zahrnující byt, rodinný dům nebo stavbu pro rodinnou rekreaci, ve které není přihlášena žádná fyzická osoba a která je umístěna na území obce

Zachována solidární poplatková povinnost spoluvlastníků (§10p ZMP)

Poplatníkem se lze opět stát z obou důvodů současně.

NOVĚ – Poplatníkem je i **právnícká osoba** (např. družstvo, obchodní společnost atd.) + **svěřenský fond, podílový fond nebo fond obhospodařovaný penzijní společností**, do kterých je vložena nemovitost (§ 10r ZMP)

Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství (§ 10e + násl. ZMP)

Přihlášení fyzické osoby (§ 16c)

- trvalý pobyt občana ČR
- cizinci byl povolen trvalý pobyt
- cizinec přechodně pobývá po dobu delší 3 měsíců v ČR dle zákona o upravujícího pobyt cizinců
- je žadatelem o udělení mezinárodní ochrany nebo osobou strpěnou na území podle zákona o azylu anebo žadatelem o poskytnutí dočasné ochrany podle zákona o dočasné ochraně cizinců, nebo
- kterému byla udělena mezinárodní ochrana nebo jde o cizince požívajícího dočasné ochrany

Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství (§ 10e + násl. ZMP)

Vlastnictví nemovité věci

- Terminologická změna v návaznosti na úpravu OZ (§ 506 – stavba je součástí pozemku)
- Byt → DZ výslovný odkaz na § 2236 OZ: místnost nebo soubor místností, které jsou částí domu, tvoří obytný prostor a jsou určeny a užívány k účelu bydlení + dle § 10q i bytová jednotka.
- DZ: *„Nemovitou věcí zahrnující byt tak je zejména pozemek, na kterém stojí obytná budova, jednotka podle občanského zákoníku, obytná stavba, která doposud právně nesplynula s pozemkem, právo stavby, ale například i zemědělská usedlost nebo víceúčelová stavba jako například polyfunkční dům obsahující byty i nebytové prostory určené k podnikání.“*

Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství (§ 10e + násl. ZMP)

Vlastnictví nemovité věci

- Rodinný dům, stavba pro rodinnou rekreaci – definice viz vyhláška č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí.
 - Stavba pro rodinnou rekreaci → rekreační domek, chata, rekreační chalupa či zahrádkářskou chata
- Platí se pouze ve výši odpovídající poplatku za **jednu fyzickou osobu**.
- Má-li nemovitosti více osob, jsou povinny platit poplatek **společně a nerozdílně**.
- Společně a nerozdílně = jeden za všechny a všichni za jednoho.
- Osvobození jednoho ze solidárních dlužníků – neovlivňuje (nesnižuje) poplatkovou povinnost ostatních.

Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství (§ 10e + násl. ZMP)

Příklad:

V obci A je bytový dům – v KN zapsána jako stavba pro bydlení, rozdělená na ideální podíly mezi 8 osob (každá má 1/8 ideální podíl na stavbě), dle technické specifikace budovy je zde 8 bytů (v KN však nejsou vymezené bytové jednotky). Dále z ISEO je patrné, že zde 6 osob má evidován trvalý pobyt.

Jak byste vybrali poplatek za obecní systém odpadového hospodářství?

Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství (§ 10e + násl. ZMP)

Předmět poplatku

Možnost využívat systém možnost využívat obecní systém odpadového hospodářství, která je dána

- přihlášením v této obci,
- vlastnictvím jednotlivé nemovité věci zahrnující byt, rodinný dům nebo stavbu pro rodinnou rekreaci, ve které není přihlášena žádná fyzická osoba a která se nachází na území této obce.

Až na výjimky **nezáleží na tom, zda v obci poplatník skutečně žije a vytváří odpad**, resp. využívá systému odstraňování komunálního odpadu.

Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství (§ 10e + násl. ZMP)

Osvobození od poplatku

pouze pro poplatníky **z důvodu přihlášení v obci:**

- zachovány stávající zákonné důvody pro osvobození od poplatku za systém → tj. pro osoby umístěné ve vybraných typech pobytových zařízení

+ nově poplatníci, kteří platí **poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci** v jiné obci, v níž skutečně žijí (mají zde bydliště)

+ poplatníci, kteří mají bydliště v jiné obci a platí zde **poplatek za komunální odpad dle §17a zákona o odpadech** (viz přechodná ustanovení z.č. 543/2020 Sb.)

+ poplatníci **omezení na základě zákona na osobní svobodě** (s výjimkou osoby vykonávající trest domácího vězení).

Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství (§ 10e + násl. ZMP)

Osvobození od poplatku § 10g/1a ZMP - příklady k řešení:

- V obci A (poplatek za systém) má pan Přelétavý evidován trvalý pobyt, bydliště má v obci B, kde není zaveden žádný poplatek.
- V obci A (poplatek za systém) má pan Přelétavý evidován trvalý pobyt, bydliště má v rekreační nemovitosti v obci B (poplatek za odkládání).
- V obci A (poplatek za systém) má pan Přelétavý bydliště, trvalý pobyt má evidovaný v obci B (poplatek za odkládání).
- V obci A (poplatek za systém) má pan Přelétavý evidován trvalý pobyt, bydliště má v zahraničí.

Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství (§ 10e + násl. ZMP)

Poplatkové období = kalendářní rok/dílčím období = kalendářní měsíc

Sazba

- až 1 200 Kč/ kalendářní rok = poplatkové období
- snížení o 1/12 za kalendářní měsíc, na jehož konci není naplněn předmět poplatku/naplněn důvod pro osvobození od poplatku

Způsob placení

- za fyzické osoby tvořící domácnost může poplatek platit jedna osoba/za fyzické osoby žijící v rodinném nebo bytovém domě může poplatek platit vlastník nebo správce → vyplývá z DŘ (§ 164 odst. 4 DŘ)
- povinnost informovat veřejnost, jakým způsobem má být platba provedená za více poplatníků identifikována (§ 56 daňového řádu)

Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství (§ 10e + násl. ZMP)

Příklad na krácení poplatku

Pan Přelétavý se v březnu přestěhuje ze Staré vsi do Nové vsi a přehlásí si sem adresu evidovaného trvalého pobytu. Obě mají zavedený poplatek za obecní systém odpadového hospodářství. Jak bude platit poplatek?

- Poplatek v obci Stará ves se snižuje o 1/12 za každý měsíc, na jehož konci již neměl v této obci evidován trvalý pobyt (tj. za měsíce březen až prosinec) → ve Staré vsi **zaplatí poplatek pouze za měsíce leden až únor**.
- V obci Nová ves mu vznikne poplatková **povinnost za měsíce březen až prosinec**. K poslednímu dni měsíce března totiž již měl evidovaný trvalý pobyt v Nové vsi.

Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství (§ 10e + násl. ZMP) + „podnikatelský“ odpad

Příklady:

- A) Pan A vlastní v obci rodinný dům, ve kterém není přihlášena žádná fyzická osoba, a má zde svoji účetní kancelář.
- B) Pan B vlastní v obci penzion, ve kterém není přihlášena žádná fyzická osoba a ubytovává zde hosty.
- C) Pan C vlastní v obci byt, je zde přihlášen k pobytu a současně jej využívá tak, že jej za peníze „půjčuje“ cizím osobám.

Poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci (§ 10i + násl. ZMP)

Předmět poplatku

- odkládání směsného komunálního odpadu z jednotlivé nemovité věci zahrnující byt, rodinný dům nebo stavbu pro rodinnou rekreaci, která se nachází na území obce
- záleží na množství odpadu (hmotnost - kg/objem odpadu - l)/objednaném objemu popelnic (kapacita -l) → „více odpadu = více platí“
- možnost zavést minimální dílčí základ

Co když jde o nevyužívanou nemovitost/lidi žijící natolik alternativním způsobem života, že žádný odpad neprodukují?

Poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci (§ 10i + násl. ZMP)

Poplatník poplatku

- fyzická osoba, která má v nemovité věci bydliště
- vlastník nemovité věci (fyzická i právnická osoba, fondy), ve které nemá bydliště žádná fyzická osoba → solidární povinnost spoluvlastníků

Bydliště (§ 80 OZ): místo, kde se osoba zdržuje s úmyslem žít tam trvale (s výhradou změny okolností), není-li takové místo, pak je bydliště osoby v místě, kde žije, kde má majetek, popřípadě místo, kde měla bydliště naposledy.

Poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci (§ 10i + násl. ZMP)

Plátce poplatku

- společenství vlastníků jednotek, pokud pro dům vzniklo, nebo
- vlastník nemovité věci (fyzická i právnická osoba, fondy) v ostatních případech → solidární povinnost spoluvlastníků

Pokud plátce poplatku bude zároveň v postavení poplatníka, bude se správcem poplatku jednat přímo jako poplatník.

Plátce poplatku je povinen vybrat poplatek od poplatníka, plní ohlašovací povinnost = pouze mezi ním a OU vzniká veřejnoprávní vztah.

Jak se může poplatník bránit postupu plátce poplatku?

Co vše je povinen plátce ohlašovat? Je např. plátce poplatku povinen uvést v ohlášení počet fyzických osob, které mají v nemovité věci bydliště?

Poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci (§ 10i + násl. ZMP)

Základ dílčího poplatku za kalendářní měsíc a sazba

- Hmotnost (kg) – až 6 Kč za kg na poplatníka
- Objem odpadu (l) – až 1 Kč za l na poplatníka
- Kapacita nádob (l) – až 1 Kč za l na poplatníka → objednaný objem „popelnice“ – lze v průběhu roku změnit → ohlašovací povinnost

Minimální základ dílčího poplatku

- 10 kg hmotnosti odpadu na poplatníka
- 60 l objemu odpadu/kapacity soustředovacích prostředků na poplatníka

Poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci (§ 10i + násl. ZMP)

Výpočet

- Dílčí poplatek (za kalendářní měsíc – rozhodný stav k jeho konci) = součin základu dílčího poplatku zaokrouhleného na celé kilogramy nebo litry nahoru a sazby pro tento základ
- Finální poplatková povinnost (za kalendářní rok) = součet dílčích poplatků za jednotlivá dílčí období
- Plátce rozdělí poplatek připadající na nemovitost na poplatníky, vybere ho od nich a odvede obci.
- **Pokud se platí podle hmotnosti nebo objemu, obecní úřad poplatek nejprve vyměří plátcům (nový §11 odst. 4 ZMP) → splatnost 30 dnů ode dne doručení platebního výměru nebo hromadného předpisného seznamu → běh lhůty pro stanovení daně (§148 DŘ)?**
 - Zvýšení se vyměřuje zvlášť.

Poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci (§ 10i + násl. ZMP) + „podnikatelský“ odpad

Příklady:

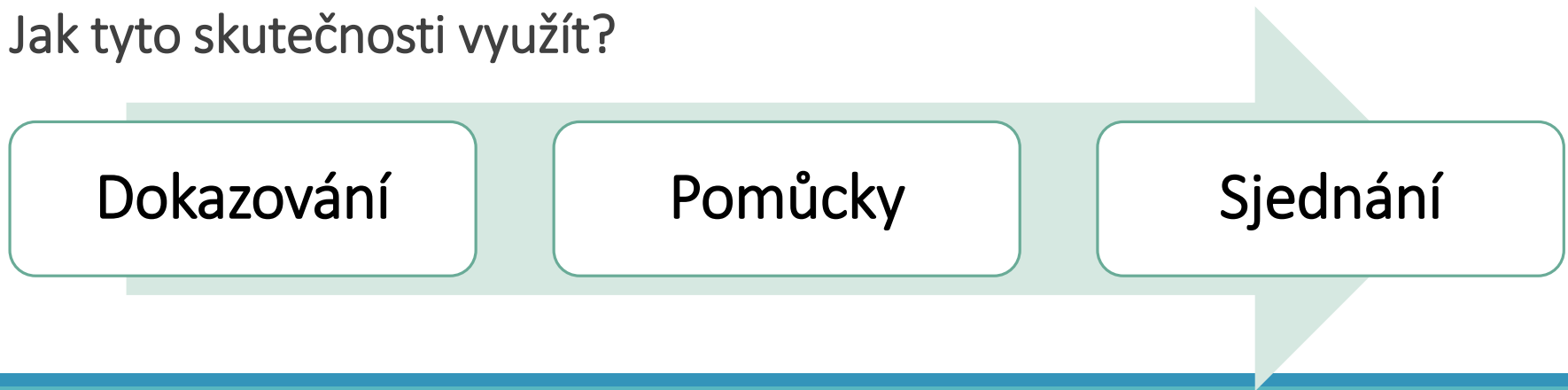
- A) Pan A vlastní v obci rodinný dům, ve kterém nemá bydliště žádná fyzická osoba, a má zde svoji účetní kancelář.
- B) Pan B vlastní v obci penzion, ve kterém nemá bydliště žádná fyzická osoba a ubytovává zde hosty.
- C) Pan C vlastní v obci byt, má zde bydliště a současně jej využívá tak, že jej za peníze „půjčuje“ cizím osobám.

Vyměření poplatků

Jak zjistit skutečnosti rozhodné pro stanovení výše poplatku?



Jak tyto skutečnosti využít?



Ohlášení § 14a ZMP

Účelem ohlášení je získat informace důležité pro výkon správy místní poplatků.

- U MP neprobíhá registrační řízení dle DŘ.
- U MP se nepodává daňové tvrzení dle DŘ.

Obce mohou zveřejnit formulář, který usnadňuje práci poplatníkům i úředním osobám.

- Poplatníci jej nemusí povinně využívat.
- Pozor na obsahovou správnost/určitost/srozumitelnost.

Ohlášení § 14a ZMP

Obsah ohlášení:

- Identifikace poplatníka (zejména jméno, příjmení, obecný identifikátor dle § 130/3 DR atd.).
- Bankovní účty (i zahraniční), souvisí-li předmět poplatku s podnikatelskou činností.
- Údaje rozhodné pro stanovení poplatku.
- Zmocněnce pro doručování v tuzemsku u poplatníků mimo EU a státy s preferenčním režimem.

Lhůta pro podání ohlášení → musí být stanovena v OZV.

Lhůta pro ohlášení změnu údajů → do 15 dnů, od roku 2020 ji může obec v OZV prodloužit.

Ohlášení § 14a ZMP

Kdy není třeba podávat ohlášení:

- **Obec může povinnost podat ohlášení vyloučit v OZV** (novela ZMP od roku 2020).
- Neohlašují se údaje (jejich změna), které může správce poplatku automatizovaným způsobem zjistit z rejstříků nebo evidencí, do nichž má zřízen automatizovaný přístup. Okruh těchto údajů zveřejní (= **má povinnost zveřejnit**) správce poplatku na své úřední desce. (novela ZMP od roku 2020)

Vyměření poplatků

- Platebním výměrem lze vyměřit kterýkoli z poplatků poplatníkovi i plátcí. Hromadným předpisným seznamem lze vyměřit kterýkoli z poplatků poplatníkovi.
- Plátcí lze HPS vyměřit poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci na základě hmotnosti nebo na základě objemu odpadu odloženého z nemovité věci x **u kapacitního základu nelze plátcí vyměřit HPS.**
- **Přechod poplatkové povinnosti dle § 12 ZMP** – pouze v případě nezletilého v postavení poplatníka x v případě poplatku za odkládání KO z nemovité věci u objemového/hmotnostního základu není přechod možný nikdy.

Vyměření poplatků

Příklady – komu vyměříte poplatek?

- A. Nezletilý A vlastní v obci, kde je zavedený poplatek za systém, rodinný dům, kde není přihlášená žádná fyzická osoba.
- B. Nezletilý B vlastní v obci, kde je zavedený poplatek za odkládání s kapacitním základem, rodinný dům, kde nemá bydliště žádná fyzická osoba.
- C. Nezletilý C vlastní v obci, kde je zavedený poplatek za odkládání s hmotnostním základem, rodinný dům, kde nemá bydliště žádná fyzická osoba.
- D. Nezletilý D vlastní v obci, kde je zavedený poplatek za odkládání s kapacitním základem, rodinný dům, kde mají bydliště různé fyzické osoby.

Prominutí

- Prominout na žádost (§ 16a ZMP) lze pouze v případě poplatku za obecní systém odpadového hospodářství nebo jeho příslušenství.
- Prominout z moci úřední = generální pardon (§ 16b ZMP) lze jakýkoliv místní poplatek.

Prominutí (§16a ZMP)

Základní podmínky prominutí

- poplatek za komunální odpad (§ 10b) a jeho příslušenství + poplatek za obecní systém odpadového hospodářství a jejich příslušenství (§ 10e)
- žádost poplatníka
- tvrdost právního předpisu
- existence ospravedlňujících okolností
- četnost porušování povinnosti poplatníkem (259c DŘ)
- zaplacení správního poplatku (prakticky vyloučeno)

Prominutí (§16a ZMP)

Co by mělo rozhodnutí o prominutí mimo základních náležitostí obsahovat?

- posouzení toho, zda některý předpis působí v konkrétním případě tvrdě
- posouzení toho, zda existují v konkrétním případě ospravedlnitelné důvody
- zohlednění četnosti porušování povinností při správě poplatků
- realizace správního uvážení – úřad promine/promine částečně/nepromine

Prominutí (§16a ZMP)

Prominutí - proces

- Podání žádosti = zahajuje řízení
- Řízení vede **obecní úřad**
- Řízení = povinnost vydat **odůvodněné** rozhodnutí
- Proti rozhodnutí nelze uplatnit opravné prostředky
- Lze je žalovat ve správním soudnictví

Na prominutí poplatku **není právní nárok.**

Rozhodnutí správce poplatku **závisí na správním uvážení.**

Prominutí (§16b ZMP)

Základní podmínky prominutí

- všechny poplatky podle ZMP
- z moci úřední
- existence mimořádných, zejména živelních událostí
- lze prominout zcela i částečně
- lze prominout i zaplacené

Prominutí (§16b ZMP)

Mimořádná událost

- Působení přírodních sil – povodeň, požár, krupobití, vichřice atd.
- Stavy mající původ v lidské činnosti – únik chemických látek, výbuch atd.
- I jiná mimořádnost způsobující ztíženou sociální nebo životní situaci obyvatel obce. (6. Metodické doporučení MF)

Patří sem i **COVID, válka na Ukrajině** – vzor prominutí viz MF.

Prominutí (§16b ZMP)

Prominutí - proces:

- Rozhodnutí vydává obecní úřad.
- Vyvěsí jej své úřední desce a zveřejní pro dálkový přístup.
- Poplatek se promíjí **všem poplatníkům, jichž se důvod prominutí týká.**

Na prominutí poplatku **není právní nárok.**

Rozhodnutí správce poplatku závisí na **správním uvážení.**

Děkuji za
pozornost.
